

ČLANCI

INTERVJUI

ISTRAŽIVANJA

KNJIGE

JA OD JUTRA NISAM STALA – ŽIVOTI ŽENA U KOPAČKAMA

Objavljeno: 26.08.2022

Donosimo vam drugi u seriji od pet tekstova "Neka ne pati koga smeta – nogometaši i nogometašice kao radnici i radnice" naše Ivane Perić. Prvi tekst, o stečaju NK Intera iz Zaprešića, možete pročitati [ovdje](#).

„Trenirale smo u nekoj rupi kad neki studenti ne bi došli. Trenirali bi kad bi trener dao kakav slobodan dan dečkima pa bi mi uskočile. Trenirale smo, sa strane, iznova i iznova, tik uz liniju outa, dok su dečki pretrčavali i naganjali se s loptom. Trenirale smo na svim mogućim slobodnim dijelovima dvorane bez obzira na doba dana ili noći.“

Tihana Nemčić

Hrvatska se smatra kolijevkom ženskog nogometa u bivšoj Jugoslaviji. Kako bilježi **Stipica Grgić** u [radu](#) u počecima ženskog nogometa na ovim prostorima, od sredine 1930-ih dnevni je tisak u Kraljevini Jugoslaviji uoticama izvještavao da su u inozemstvu žene počele osnivati svoje nogometne klubove. Isticalo se da se, primjerice, u Rumunjskoj već 1935. organizirao i neki oblik mini prvenstva za ženske klubove, pri čemu su gledališta puna, a klupski blagajnici prezadovoljni. Unatoč tome, članak je zaključivao da je time emancipacija žena u sportu otišla – predaleko.

Ruganju unatoč, [prve ženske nogometne sekcije](#), koje prerastaju u klubove, osnovane su 1937. godine u Zagrebu i Borovu. Nakon prve međunarodne utakmice protiv ekipe iz Brna, Zagrepčanke su odigrale još nekoliko utakmica u Varaždinu, Banja Luci i Ljubljani. U Zagrebu je 1938. godine osnovan i **Ženski loptački savez**, čija je skupština prihvatila prijedlog pravila organiziranja ženskog nogometa i poslala ih na usvajanje u Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda u Beograd. Negativno rješenje iz ministarstva stiglo im je s obrazloženjem da "nogomet nije za žene". Tek će tridesetak godina kasnije, početkom 1970-ih, doći do ponovnog pokušaja ženskog organiziranog nogometa na ovim prostorima.

CURICA U KOPAČKAMA

“Od samih početaka susretala sam se s predrasudama jer se biti curica u kopačkama doživljavalo kao nevjerojatno i neprihvatljivo. Nerijetko se javljala i pomisao o odustajanju kroz to putovanje, ali kako su meni roditelji uvijek bili najveća podrška, bilo mi je puno lakše nositi se s time nego nekim mojim suigračicama”, priča nam **Maja Joščak**.

Joščak je hrvatska nogometna reprezentativka s više od sedamdeset nastupa u dresu reprezentacije, osvajačica brojnih trofeja u dresu **ŽNK Osijeka**, i već dugo jedna od naših najboljih nogometašica. “Odrasla sam u malom mjestu pored Daruvara u kojem su većinom prevladavali dečki. Tata je aktivno igrao nogomet u to vrijeme, tako da sam provodila slobodno vrijeme s njim na utakmicama, a ljubav prema nogometu mi je bila nekako sama od sebe

predodređena”, govori Joščak o svojim prvim koracima prema kopačkama.

Zbog ljubavi koju je odmah osjetila prema nogometu, ostala je posvećena igranju unatoč predrasudama i brojnim preprekama po putu. “Trebalo je samo biti uporan i zapravo uživati u onome što radiš, a kako sam se ja zaljubila u taj sport odmalena, sve što je bilo teško shvaćala sam kao izazov koji će me kasnije izgraditi u osobu kakvu sam sada”, kaže Joščak.

PROFESIONALAN JE ODNOS PREMA IGRANJU, ALI NE I STATUS

U nogometu su žene, i u svijetu i u Hrvatskoj, diskriminirane na više razina, o čemu smo [već pisali](#) na Radničkim pravima. Skoro pa ih nema na vodećim pozicijama u nogometnim savezima i klubovima, rijetko se pojavljuju u medijima, stereotipizira ih se i podcjenjuje igrački, i naravno – za svoj su rad puno manje plaćene od nogometaša.

U znanstvenom radu [‘Još si lijepa i igraš nogomet?’](#) iz 2020. godine na primjeru se Zagreba navodi upečatljiva razlika – 42 muška nogometna kluba od **Sportskoga saveza Grada Zagreba** dobivaju 33.175.030,00 kuna, dok jedan ženski nogometni klub prima ukupno 211.763,00 kuna, tj. niti 27 posto iznosa jednoga muškog nogometnog kluba.

U istom se radu navodi i kako je situacija u hrvatskom medijskom prostoru slična onom u drugim mediteranskim zemljama u kojima ženski sport jedva prelazi 10 posto emitiranih priloga u sklopu sportskih vijesti, dok prilozima posvećeni muškim sportovima u većini tih zemalja premašuju udio od 90 posto.

U razgovoru s Joščak ne možemo da se ne dotaknemo i ekonomske strane stvari, egzistencijalnog životnog ključa. Prema međunarodnim standardima profesionalnog nogometa, ženski nogometni klubovi u Hrvatskoj nisu profesionalni jer nogometašice za svoje treniranje i igranje uglavnom ne dobivaju ni minimalce.

Maja Joščak, foto: ŽNK Osijek

“Teško je živjeti samo od nogometa. Situiranost uz nogomet zahtjeva i posao, a raditi i trenirati kvalitetno može samo onaj koji to stvarno voli. Možda zvuči patetično, ali to je istina. Vrijeme nam je svima dragocjeno, a to malo što pojedinac ima slobode nakon posla, voli provesti u odmoru. Mi sportaši vrijeme za odmor koristimo za trening. U većini zemalja samo igrati nogomet nije dovoljno za osigurati si životnu egzistenciju”, kaže Joščak.

Uz nogometnu karijeru, Joščak zato ima i onu vojničku – pripadnica je Oružanih snaga Republike Hrvatske (OSRH), radi u postrojbi u Đakovu. “Radim u vojsci tri godine i moram priznati da je na početku bilo dosta teško uskladiti posao s treninzima. Radni dan počinje mi u pola sedam ujutro, dođem s posla, nerijetko idem direktno dalje na trening i doma sam oko 19.30 sati. Zvuči naporno, često i je, ali volim to što radim i navikla sam na takav tempo”, objašnjava nam.

Njena priča nas podsjeća i na [priču](#) Hajdukove kapetanice **Matee Granić** koja studira, konobari preko studentskog servisa na pola radnog vremena i redovno trenira i igra za **Hajduk**. Nisu, naravno, Joščak i Granić izuzeci, u ženskom je nogometu “ja od jutra nisam stala” životni standard.

MALO I POMALO, POMACI NA BOLJE

Obuhvatne i ozbiljne promjene u financiranju i radno pravnom reguliranju ženskog nogometa u Hrvatskoj još se čine daleko, ali u posljednje vrijeme ipak svjedočimo nekim malim promjenama na bolje. Do većih ulaganja došlo je u prošloj sezoni u **ŽNK Dinamo**, **ŽNK Rijeka**, a trenutno se takav proces odvija i u ŽNK Hajduk. Joščak nam napominje da i svi ostali klubovi u 1.HNLŽ jačaju. Te su promjene uglavnom vezane uz sudbine najvećih domaćih muških nogometnih klubova (koji žele igrati u Europi) i praćenje promjena regulative i standarda **UEFA-e** po pitanju ženskog nogometa u Europi.

Naime, Pravilnik UEFA-e iz 2015. po [prvi puta](#) spominje ženski nogomet i to u odnosu na (muške, naravno) klubove koji su obvezni poštivati tzv. “break even” točku tj. točku pokrića ili pozitivnu nulu, a to su samo klubovi koji imaju troškove/prihode veće od pet milijuna EUR. Rashodi takvih klubova ne smiju biti veći od prihoda. Klubovima obveznicima pravila “točke pokrića” ulaganja u ženski nogomet ne računaju se u rashode pa tako mogu popraviti svoj

Svi pehari ŽNK Osijek ne stanu u jednu fotografiju. Foto: Ivana Perić

Iz ŽNK Hajduk nedavno je objavljena značajna [vijest](#) za taj klub, ali i hrvatski ženski nogomet općenito. Nove hajdučice postale su **Laura Vlastelica**, **Branka Bagarić**, **Andrea Grebenar**, **Janja Čanjevac** i **Anamarija Prljević**. Radi se o aktualnim reprezentativkama Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koje će igrati u ekipi pod vodstvom trenerice **Tamare Benković**, s nadom očuvanja prvoligaškog statusa. I igračice Hajduka dosad su na papiru bile amaterke, izvan radnog odnosa, pa je dolazak pet reprezentativki [prvi korak](#) u profesionalizaciji ženske sekcije Hajduka.

Na naše pitanje je li ovih godina bilo pokušaja organiziranja da se izbore bolji radni uvjeti u ženskom nogometu i povezivanja s **Hrvatskom udrugom Nogometni sindikat (HUNS)**, Joščak nam kaže da je jedini kontakt s HUNS-om imala pri odabiru najbolje igračice 1.HŽNL prema glasovima ostalih igračica svih klubova. Veliki prostor za pomake na bolje očigledno postoji i na tom planu.

Vraća nas to na pred kraj teksta na legendu domaćeg nogometa, Mariju Matuzić, poznatiju kao **Maca Maradona**. Maradona je najtrofejnija nogometašica Jugoslavije, kućno ime našeg ženskog nogometa. U ranijim je [intervjuima](#) kazala kako nakon silnih titula i trofeja i četrdeset i četiri godine igranja nogometa još uvijek ne može osigurati sportsku penziju.

“Da nisam zaslužila bar dve tisuće kuna mjesečno penzije imati. Da mogu reći da sad imam nešto od tog sporta, kad već ni plaće nisam imala dok sam igrala. Da dobijem dio davno zarađenoga. Toliko je muke i odricanja bilo u ime sporta, pa kao miš sam živila! Ne znam što sam još u nogometu trebala napraviti da bih dobila nekakvo priznanje. Bila sam najbolja igračica svijeta, najbolja strijelkinja prvenstva toliko puta. Znaš kako mi je mama pokojna rekla: ‘Dete, u te pehare možeš pišati.’”, ispričala je Maradona.

Kontaktiramo je i za ovaj tekst, da čujemo ima li kakvih pomaka po pitanju njene sportske penzije. Kaže da nema – ljeta je pa su dežurni za takva pitanja još manje dežurni nego inače. Maca poručuje da od borbe za penziju ipak neće odustati, kucat će na sva moguća vrata, koliko god puta bude potrebno. Nogomet joj, kao i Joščak i mnogim drugim nogometašicama, i dalje ispunjava dušu, ali ne može se ipak samo od duše živjeti.

**Objavu ovog teksta podržala je Agencija za elektroničke medije, putem Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u 2022.*